

Tisková zpráva

Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2017

- ⊙ Za nejsympatičtější jsou považováni Slováci (čtyři pětiny dotázaných uvedly odpověď "velmi" nebo "spíše" sympatičtí).
- ⊙ Největší antipatie vyvolávají Romové a Arabové - tři čtvrtiny dotázaných uvedly odpovědi "spíše" či "velmi nesympatičtí".
- ⊙ S výjimkou Arabů se míra sympatií či nesympatií k jednotlivým národnostním skupinám v čase příliš nemění. Nárůst nesympatií k Arabům byl zaznamenán mezi lety 2014 a 2016, v roce 2017 se tento nárůst zastavil.

Zpracoval:
Milan Tuček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593



V březnu 2017 byl v rámci pravidelných šetření Naše společnost zkoumán vztah veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v České republice. Do šetření bylo zahrnuto celkem 17 národností žijících v naší zemi včetně Čechů, kteří v tomto případě slouží jako skupina ke srovnání s ostatními. Respondenti své sympatie či antipatie vyjadřovali pomocí pětibodové škály, na které bod 1 znamenal „velmi sympatičtí“, 2 „spíše sympatičtí“, 3 „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“, 4 „spíše nesympatičtí“ a 5 „velmi nesympatičtí“.

Největší sympatie projevují občané zcela pochopitelně ve vztahu k Čechům (82 % zvolilo možnost „velmi sympatičtí“ nebo „spíše sympatičtí“ a jen 3 % „spíše či velmi nesympatičtí“) a k Slovákům (80 % sympatičtí / 3 % nesympatičtí). S jistým odstupem následují Poláci, kterým projevuje sympatie téměř polovina (48 %) veřejnosti proti 15 % vyjadřujících nesympatie. U následujících národností převažují sympatie nad nesympatiemi: Řekové (37 % / 16 %), Židé (28 % / 17 %), Maďaři (29 % / 18 %), Němci (34 % / 23 %), Vietnamci (32 % / 26 %) a Bulhaři (26 % / 19 %). U dalších národností nastává převaha antipatií nad sympatiemi, i když největší podíl tvoří neutrální hodnocení „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“: Rusové (21 % sympatičtí / 33 % nesympatičtí), Srbové (18 % / 29 %), Ukrajinci (19 % / 40 %) a Číňané (17 % / 34 %). V případě Rumunů (11 % / 45 %), Albánců (6 % / 54 %), Arabů (4 % / 75 %) a Romů (4 % / 76 %) již deklarované antipatie tvoří největší část odpovědí, v případě tří posledně zmíněných národnostních skupin dokonce výraznou absolutní většinu. Tradičně nejhorší vztah občané deklarují vůči Romům, u kterých 43 % respondentů zvolilo odpověď „velmi nesympatičtí“, což představuje zdaleka nejčastější postoj k této národnostní skupině. V tomto ohledu se k nim ovšem již v loňském šetření přiblížili Arabové, což letošní šetření potvrdilo: odpověď „velmi nesympatičtí“ je také jednoznačně nejčastější a statisticky se významně neliší od míry antipatií ve vztahu k Romům (41 %). Oproti roku 2014 došlo k nárůstu krajních nesympatií ve vztahu k Arabům o 18 procentních bodů, přičemž více než desetibodový vzestup se odehrál mezi roky 2015 a 2016.

Časové srovnání potvrdilo, že míra sympatií či antipatií k uvedeným národnostem je více méně stabilní v celém sledovaném období. Za povšimnutí jen stojí, že jediný významný nárůst antipatií k Arabům se aktuálně zastavil a postoj k nim zůstal na úrovni minulého roku a že došlo, možná v souvislosti s antipatiemi k Arabům, k mírnému poklesu míry nesympatií u hodnocení vztahu k romskému etniku.

Tabulka 1: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR (%)¹

	Velmi sympatičtí (1)	Spíše sympatičtí (2)	Ani sympatičtí, ani nesympatičtí (3)	Spíše nesympatičtí (4)	Velmi nesympatičtí (5)	Nevím	průměr
Češi	44	38	15	2	1	0	1,75
Slováci	35	45	17	2	1	0	1,91
Poláci	10	38	35	12	3	2	2,59
Řekové	7	30	37	11	5	10	2,74
Židé	6	22	44	11	6	11	2,86
Maďaři	6	23	44	14	4	9	2,86
Němci	6	28	41	17	6	2	2,89
Bulhaři	5	21	46	15	4	9	2,93
Vietnamci	5	27	41	19	7	1	2,97
Rusové	5	16	43	25	8	3	3,16
Srbové	3	15	40	19	10	13	3,20
Číňané	4	13	41	22	12	8	3,27
Ukrajinci	3	16	39	28	12	2	3,30
Rumuni	2	9	34	32	13	10	3,52
Albánci	2	4	28	30	24	12	3,80
Romové	1	3	19	33	43	1	4,15
Arabové	1	3	16	34	41	5	4,19

Pozn.: V tabulce jsou národnosti srovnány podle pořadí tak, jak se umístily v průměru podle oblíbenosti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 2: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR – vývoj v čase (%)

	III/2013	III/2014	II/2015	III/2016	III/2017
Češi	1,69	1,58	1,59	1,66	1,75
Slováci	1,79	1,72	1,76	1,88	1,91
Poláci	2,47	2,40	2,47	2,61	2,59
Řekové	2,72	2,58	2,72	2,88	2,74
Židé	2,80	2,67	2,83	2,91	2,86
Maďaři	2,96	2,80	2,88	2,93	2,86
Němci	2,87	2,83	2,82	2,87	2,89
Bulhaři	2,98	2,88	2,95	2,98	2,93
Vietnamci	3,26	3,09	3,11	2,96	2,97
Rusové	3,11	3,27	3,31	3,18	3,16
Srbové	3,16	3,07	3,19	3,21	3,20
Číňané	3,35	3,28	3,25	3,27	3,27
Ukrajinci	3,57	3,36	3,44	3,26	3,30
Rumuni	3,60	3,56	3,55	3,59	3,52
Albánci	3,66	3,65	3,74	3,86	3,80
Romové	4,24	4,21	4,30	4,26	4,15
Arabové	-	3,79	4,02	4,20	4,19

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

¹ Znění otázky: „Jak byste pomoci této škály označil svůj vztah ke skupinám obyvatelstva žijícím na území České republiky? a) Slováci, b) Poláci, c) Rusové, d) Němci, e) Romové, f) Ukrajinci, g) Maďaři, h) Češi, i) Bulhaři, j) Vietnamci, k) Rumuni, l) Řekové, m) Židé, n) Srbové, o) Albánci, p) Číňané, q) Arabové.“
Možnosti odpovědí: 1 = velmi sympatičtí, 2 = spíše sympatičtí, 3 = ani sympatičtí, ani nesympatičtí, 4 = spíše nesympatičtí, 5 = velmi nesympatičtí

Podrobnější analýza (ne)sympatií k Arabům prokázala, že tento postoj nejvíce koreluje s postojem k Romům (korelační koeficient 0,50), Albáncům (0,60) a Rumunům (0,50) (viz též následující faktorovou analýzu). Postoj k Arabům je ovlivněn deklarovanou životní úrovní (ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň, ve 41 % uvedli odpověď „velmi nesympatičtí“, ti, kteří deklarují špatnou životní úroveň, tuto odpověď uvedli v 55 %) a vzděláním (vysokoškolsky vzdělání uvedli „velmi nesympatické“ hodnocení v 36 %, vyučení v 47 % odpovědí). Podobná podmíněnost názorů byla zjištěna i v případě Romů.

Faktorová analýza odhalila tři (vzájemně nezávislé) faktory, které vyčerpávají 56 % variance dotazované baterie otázek.

1. faktor tvoří Romové, Ukrajinci, Arabové, Albánci, Rumuni, Rusové, Bulhaři (zjevně podobné antipatie spojené s migrací, pracovním zapojením, nelegálním pobytem, kriminalitou, ...)
2. faktor Židé, Řekové, Srbové, Vietnamci a Číňané (pravděpodobně se zde spojují sympatie spojené se začleněním do majoritní společnosti, zároveň antipatie spojené s jinakostí)
3. faktor Slováci, Poláci, Češi, Němci a Maďaři (faktor středoevropského prostoru, tradice sousedství či společného státu)

Některé národnosti jsou součástí dvou faktorů, což znamená, že část dotázaných je vnímá jako podobné jedné skupině, část jako druhé.

Jsou to Rusové a Bulhaři, kteří kromě prvního faktoru „skórují“ i ve faktoru třetím (pravděpodobně slovanská vzájemnost), Arabové, Albánci a Rumuni, kteří kromě prvního faktoru patří i do faktoru druhého.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1045</i>
Počet tazatelů:	<i>259</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.11</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>ov170425</i>
Zveřejněno dne:	<i>25. dubna 2017</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“. |